

Monografia Vybrané kapitoly verejného zdravotníctva I., terminológia, koncepcie odborov, legislatíva prof. MUDr. Ivana Rovného, Ph.D., MPH a kol. zaplňa prázdny edičný priestor v tejto problematike. Doposiaľ na Slovensku existovali učebné texty, publikácie, ktoré len parciálne, často krát až okrajovo pokrývali predmetnú problematiku, čo malo za následok, že študenti museli svoje vedomosti čerpať z viacerých zdrojov, často sa aj prekrývajúcich v samotných témach. Chýbal ucelenejší a najmä jednotný objektivizujúci pohľad na problematiku verejného zdravotníctva, prepracovaný do jednotlivých, na seba organicky nadväzujúcich, kapitol. Aj z tohto dôvodu sa verejné zdravotníctvo prednášalo na jednotlivých fakultách niekedy až príliš „voľne“, čo malo za následok nie vždy očakávané zvýšenie kvality výučby, ale skôr naopak. Chýbali jednotiace, koncízne a objektívne pohľady založené na najnovších vedeckých poznatkoch, a to nielen z oblasti verejného zdravotníctva, ale aj medicíny. Verejné zdravotníctvo ako multidisciplinárny odbor si už dávno zaslúžilo svoju analýzu, syntézu, ktorá nakoniec vyústi do takéhoto vynikajúceho edičného počinu.

Publikácia má 17 kapitol: 1. Základné definície; 2. Koncepcie vedných odborov verejného zdravotníctva; 3. Verejné zdravotníctvo – stručný historický vývoj, vrátane SR; 4. Právny systém na úseku verejného zdravotníctva; 5. Priority verejného zdravotníctva vo vybraných krajinách EÚ a SR; 6. Vakcinológia v kontexte verejného zdravotníctva; 7. K niektorým otázkam komunikácie vo verejnom zdravotníctve; 8. Manažment vo všeobecnosti a vybrané špecifika vo verejnom zdravotníctve; 9. Zdravotný stav obyvateľstva SR; 10. Determinanty zdravia, alebo čo ovplyvňuje zdravie ľudí; 11. Programy a projekty riešene verejným zdravotníctvom v Slovenskej republike (vybrané); 12. Desať najväčších úspechov verejného zdravotníctva USA v 20. storočí; 13. Desať vyhlásení o budúcnosti verejného zdravotníctva; 14. Biologické zbrane a legislatívne nástroje ich kontroly; 15. Rozšírený slovník verejného zdravotníctva; 16. Základné zákony verejného zdravotníctva; 17. Prehľad právnych predpisov v oblasti verejného zdravotníctva.

Možno konštatovať, že cieľ monografie, aby študenti získali prehľad v základných pojmoch VZ, informácie, vrátane vedných odborov environmentálneho a behaviorálneho zdravia, sa podarilo veľmi úspešne splniť. Zásahu na tom má aj kolektív renomovaných autorov, dlhoročných pedagógov, avšak s bohatstvom praktických skúseností a vedomostí. Profesor Ivan Rovný, ako dlhoročný hlavný hygienik SR, zabezpečil spomínanú kontinuitu teórie a praxe. To, že k tejto 582-stranovej monografii autor so svojim kolektívom zároveň pripravujú (rukopis je už hotový) vydanie ďalšej monografie: „Vybrané kapitoly verejného zdravotníctva II“, ktorá bude obsahovať problematiku štátneho zdravotného dozoru a modelových situácií vo verejnom zdravotníctve, bude najlepšou odbornou garanciou toho, že verejné zdravotníctvo začína novú etapu svojej výučby.

Študenti verejného zdravotníctva, ako aj medicíny, tak dostávajú do rúk učebnicu (učebnice), ktorá(é) ich bude sprevádzať počas celého štúdia a uplatnia ich v samotnej praxi. Občan zasa knihu, ktorá svojou prístupnou a zaujímavou formou obohatí jeho informácie, fakty o také

poznatky, najmä z oblasti prevencie, výchovy a podpory zdravia, ktoré vyvracajú množstvo kníh s pochybnými alternatívnymi postupmi ochrany zdravia. Za významný počín však považujem, že sa autorom podarilo napísať štyri originálne kapitoly za ktoré považujem: Desať najväčších úspechov verejného zdravotníctva USA v 20. storočí, Desať vyhlásení o budúcnosti verejného zdravotníctva, Biologické zbrane a legislatívne nástroje ich kontroly a Rozšírený slovník verejného zdravotníctva.

Autori však nezostávajú len pri tomto konštatovaní, ale práve zo spomínanej pozície dlhoročnej praxe sa im podarilo prezentovať zaujímavú kazuistiku, praktické návody na riešenie predmetných, často veľmi zložitých, problémov verejného zdravotníctva, ako pevného piliera ochrany a podpory zdravia a samotnej širokospektrálnej, mnoho vrstevnatej problematiky prevencie.

Práve cez tieto kapitoly si študenti, pedagógovia, odborníci, ale aj laici, budú môcť vytvoriť plastickú predstavu o verejnom zdravotníctve, jeho význame, poslaní a postavení v spoločnosti, ako neviditeľnej ruky chrániacej zdravie človeka, komunity, celú spoločnosť pred vážnymi epidémiami a chorobami. Čitatelia – študenti tak ľahšie dokážu pochopiť nielen súčasnosť, ale najmä tvoriacu sa budúcnosť, na ktorej budú, po skončení školy, aj pracovať, resp. v nej kontinuálne pokračovať. A práve kontinuita dáva učebnici nielen pedagogický – výchovný rozmer, ale aj rozmer vedecký, nútiaci sa zamyslieť nad úlohou verejného zdravotníctva aj pre ďalšie naše generácie. Aby sa investície do tejto oblasti prestali chápať ako investície, ktoré neprinášajú rýchly, želaný efekt, ale ktoré vždy boli, a stále aj budú „behom na dlhé trate“, avšak vždy aj s významným ekonomickým benefitom, súvisiacim so zlepšením všetkých zdravotných ukazovateľov samotných obyvateľov.

Autori v nedávnej minulosti predložili odbornej verejnosti aj iné publikácie, ktoré sa verejného zdravotníctva bytostne dotýkajú: Biologické zbrane, Medzinárodné zdravotné predpisy – teória, legislatíva, implementácia, súvislosti, Mimoriadne udalosti vo verejnom zdravotníctve. Vybrané kapitoly vo verejnom zdravotníctve I. umožňujú v problematike verejného zdravotníctva spoľahlivú orientáciu so zárukou, že informácie poskytujú odborníci vyzbrojení dostatočnými teoretickými, ale čo je najdôležitejšie, aj praktickými vedomosťami.

Záverom môžem zodpovedne konštatovať, že publikácia predstavuje dielo monografického charakteru a je určená najmä ako vysokoškolská učebnica pre poslucháčov verejného zdravotníctva a lekárske fakulty v Slovenskej republike. Verím, že si rýchlo nájde cestu aj na české vysoké školy s obdobným zameraním.

Rovný I, a kol. Vybrané kapitoly verejného zdravotníctva I: terminológia, koncepcie odborov, legislatíva. Banská Bystrica: PRO; 2011.

Prof. MUDr. Vladimír Krčmery, DrSc.
 Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety
 Bratislava